

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SA Krzysztof Szewczak
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 r. w Lublinie

na posiedzeniu jawnym sprawy ze skargi

(...) M. I., S. I. Spółki jawnej w S.

o wznowienie postępowania w przedmiocie wynagrodzenia

przeciwko H. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 16 czerwca 2016 r. sygn. akt III APa 5/16

I. oddala skargę;

II. zasądza od (...) M. I., S. I. Spółki jawnej w S. na rzecz H. K. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Krzysztof Szewczak Elżbieta Czaja Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III APa 1/18

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 29 stycznia 2016 roku w pkt. I zasądził od (...) M. I. S. I. spółka jawna w S. na rzecz H. K. kwotę 83 972,02 zł. tytułem diet i ryczałtów za podróże służbowe z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty, w pkt. II oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w pkt. III umorzył postępowanie w zakresie objętym cofnięciem pozwu, w pkt. IV nakazał pobranie od (...) M. I. S. I. spółka jawna w S. na rzecz Skarbu Państwa kwoty 3 305,30zł. tytułem częściowego pokrycia wydatków na opinie biegłego i opłaty sądowej

od uwzględnionej części powództwa od której poniesienia powód został zwolniony, w pkt. V zniósł między stronami koszty procesu, w pkt. VI wyrokowi w pkt. I do kwoty 1500 zł. nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższy wyrok oparty został na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Od dnia 27 października 2009 roku H. K. był zatrudniony na umowę o pracę w (...) M. I., S. I. Sp. j. w S. jako kierowca, z miesięcznym wynagrodzeniem brutto 1500 zł. od dnia 1 stycznia 2012 roku i pracował do dnia 31 lipca 2013 roku, kiedy to doszło do rozwiązania stosunku pracy. H. K. wykonywał przewozy w obrocie międzynarodowym towarów do Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Belgii, Holandii, Danii, Czech, Słowacji, Litwy, nocując zawsze w kabinie swego pojazdu. Za swoją pracę H. K. otrzymywał wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę - ostatnio w kwocie 1500 zł. brutto, ryczałt za godziny nadliczbowe w kwocie 264 zł. miesięcznie. Pracodawca poza wymienionymi kwotami miał wypłacać H. K. również wynagrodzenie za odbyte kursy w wysokości odpowiadającej 9% frachtu za podróż z kraju za granicę i 11% za podróże między państwami (przerzuty) i z tego tytułu wymieniony otrzymał za okres od sierpnia 2010 roku do dnia 31 lipca 2013 roku kwotę 92 829 zł. H. K. nie miał możliwości zweryfikowania czy kwoty wypłacane mu tytułem procentu od frachtu są naliczane przez pozwanego prawidłowo, gdyż pracodawca nie udostępniał mu dokumentów źródłowych, z których wynikałaby wysokość frachtu. Pracodawca żądał podpisania przez powoda druków rozliczeń podróży służbowych in blanco oraz dowodów wypłaty (...). Powód podpisywał te druki przed ich wypełnieniem i nie otrzymywał kwot wynikających z tych rozliczeń. Powód nie otrzymywał należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi, zamiast tych kwot otrzymał gotówką procent od frachtu za każdą z odbytych podróży. U pracodawcy obowiązuje regulamin pracy kierowców, który w punkcie VII § 24 reguluje wypłatę wynagrodzeń. Zgodnie z powyższym zapisem wynagrodzenie wypłacane było pracownikom z dołu za przepracowany miesiąc 10-dnia następnego miesiąca kalendarzowego w siedzibie pracodawcy gotówką, a na pisemny wniosek pracownika było przelewane na rachunek bankowy wskazany przez pracownika. U pracodawcy nie obowiązywał natomiast regulamin wynagradzania. Sąd Okręgowy ustalił, iż należność przysługująca H. K. z tytułu diet i ryczałtów za noclegi za okres od sierpnia 2010 roku do dnia 31 lipca 2013 roku to kwota 176 801,02 zł, w tym z tytułu diet – 104 333,48 zł, z tytułu ryczałtów za noclegi – 72 467,54 zł. Na poczet tej należności powód zaliczył wypłacone mu przez pracodawcę należności za ten okres z tytułu ustalonego frachtowego w kwocie 92 829 zł. Wobec czego pracodawca pozostaje w zwłoce z wypłatą H. K. kwoty 83 972,02 zł z tytułu diet i ryczałtów za noclegi w związku z odbytymi przez wymienionego podróżami służbowymi w okresie od sierpnia 2010 roku do lipca 2013 roku.

Sąd Okręgowy dokonując oceny prawnej powołał się na art. 775 § 1 k.p. oraz wydane na podstawie art. 775 § 2 k.p., rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a także zastępujące je od dnia 1 marca 2013 roku rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Wskazał, iż powołane przepisy przewidują dwa sposoby ochrony uprawnień pracowników związanych z podróżą służbową. Po pierwsze, w aktach określonych w art. 775 § 4 k.p. (postanowieniach układu zbiorowego pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę) dieta nie może być niższa niż ustalona dla pracowników sfery budżetowej. Po drugie, jeżeli te akty nie zawierają postanowień dotyczących zwrotu kosztów podróży służbowej, zastosowanie znajdują przepisy dotyczące pracowników sfery budżetowej (art. 775 § 5 k.p.). Zgodnie z obowiązującym do końca lutego 2013 roku § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a także zgodnie z zastępującym je od dnia 1 marca 2013 roku rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej - z tytułu podróży odbywanej w miejscu i terminie określonym przez pracodawcę pracownikowi przysługują diety oraz zwroty kosztów noclegów. Sąd Okręgowy powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazał, iż zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego - odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów

w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku. Podnosząc, iż pracodawca w spornym okresie nie posiadał układu zbiorowego pracy, czy też regulaminu wynagradzania do określenia należności kierowcy z tytułu diet i ryczałtów za noclegi zastosowanie znalazły do dnia 28 lutego 2013 roku przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku, zaś od dnia 1 marca 2013 roku przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce. Za niesporny Sąd I instancji wskazał, iż powód znajdował się w podróży służbowej w rozumieniu w art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców z dnia 16 kwietnia 2004 roku. Oceniając zasadności żądanej kwoty tytułem diet i ryczałtów za noclegi Sąd Okręgowy wywiódł, iż otrzymywana przez powoda kwota w okresie od sierpnia 2010 roku do lipca 2013 roku w wysokości 92 829 zł. tytułem ustalonego procentu od frachtu w istocie stanowiła część należności przysługujących powodowi z tytułu diet i ryczałtów za noclegi. Opierając się na opinii biegłego ds. księgowości A. D. Sąd uznał, iż powodowi z tytułu diet i ryczałtów za noclegi za okres od dnia 11 sierpnia 2010 roku do dnia 31 lipca 2013 roku przysługiwała kwota 176 801,02 zł., Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 83 972,02 zł. stanowiąca różnicę kwot 176 801,02 zł. i 92 829 zł. tj. faktycznie wypłaconej powodowi przez pozwanego. Sąd Okręgowy uznał, iż powodowi nie została wypłacona powyższa kwota mimo, iż pozwany załączył do akta sprawy rozliczenia kosztów zagranicznych podróży służbowych oraz dowody (...), z podpisem powoda, które miały potwierdzać, że wszystkie należności z tytułu podróży służbowych zostały powodowi wypłacone, bowiem jak uzasadnił powyższe dokumenty księgowe były podpisywane przez powoda in blanco, a od podpisania tych dokumentów in blanco było uzależnione zatrudnienie powoda, jak i innych kierowców oraz wypłata wynagrodzenia według procentu od frachtu.

W pkt. II wyroku Sąd I instancji pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne. W zakresie objętym cofnięciem pozwu postępowanie umorzył na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 476 k.c. ustalając datę początkową od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powyższe rozstrzygnięcie uzasadnił, podnosząc, iż należności za poszczególne podróże służbowe powinny być wypłacone pracownikowi niezwłocznie po ich zakończeniu, co powoduje że roszczenie od odsetki dopiero od daty wniesienia pozwu zasługują w całości na uwzględnienie. Sąd Okręgowy uznał, iż nie zasługuje na uwzględnienie zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego na podstawie art. 291 § 1 k.p., co do należności za miesiąc sierpień 2010 roku, gdyż powództwo zostało wniesione dnia 30 sierpnia 2013 roku, a podróż służbowa powoda w tym miesiącu zakończyła się 26 sierpnia 2010 roku, a zgodnie z regulaminem wynagradzania wynagrodzenie pracodawca miał wypłacać do 10 dnia następnego miesiąca W tym terminie powinny być również wypłacane należności z tytułu podróży służbowych, co przyznał pozwany, tak więc należność z tytułu diet i ryczałtów za miesiąc sierpień 2010 roku stała się wymagalna w dniu 10 września 2010 roku. Nie upłynął zatem okres przedawnienia 3 lat od daty wymagalności roszczenia w dacie wniesienia pozwu.

Na podstawie art. 83 ust. 2, art. 97 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 poz. 1025 j.t.) Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanej spółki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3305,30 zł. tytułem częściowego pokrycia: wydatków na dowód z opinii biegłego i opłaty od uwzględnionej części powództwa od poniesienia której powód został zwolniony. Powyższą kwotę obliczył proporcjonalnie do wysokości roszczenia, któremu uległ pozwany tj. pozwany przegrał proces w 54% i Sąd obciążył go w tym procencie z kwoty 6120,92 zł. na która składają się kwoty 1921,92 zł. wydatków na opinię biegłego i 4199 zł. opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa.

O kosztach procesu między stronami orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. z uwagi na to, że obie strony prawie w równym stopniu uległy w swoich stanowiskach.

Stosownie do treści art. 477² § 1 zd. 1 k.p.c. wyrokowi w pkt. I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1500 zł., tj. w części nie przekraczającej pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia pracownika.

Apelacja od powyższego wyroku wniósł pozwany, skarżąc wyrok w pkt. I i IV zarzucając:

I. naruszanie prawa materialnego -

1. art. 77⁵ § 1, § 2, § 3 i § 5 k.p. w związku z § 9 ust.1, ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. 2002 Nr 236, poz. 1991 ze zm.)

2. art. 77⁵ k.p. w związku z § 2, 4, 9, 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 roku, Nr 236, poz. 1991 ze zm.) i § 2, 5, 7, 13, 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 167).

3. art. 77⁵ § 1, § 2, § 3, § 5 k.p. w związku z § 16 ust.1, ust.2 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. 2013 poz. 167)

4. przepisów § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami i przepisów § 16 ust.4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady ;EWG) nr 3821/85 i Rady (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 poprzez ich błędną wykładnię

5. art. 291 § 1 k.p. przez jego nieuwzględnienie i uznanie, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 czerwca 2016 roku oddalił apelację.

Dokonując kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy przeprowadził w sprawie prawidłowe postępowanie, poddając ustalony stan faktyczny rzetelnej i pogłębionej ocenie prawnej, zaś zaprezentowany w uzasadnieniu tok rozumowania jest spójny i logiczny. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i zasadniczo zgadza się z argumentacją prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego - odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia (vide wyroki Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2015 roku II PK 241/14, LEX numer 2026878, z 16 października 2014 roku II PK 133/13, LEX numer 1551477, postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2015 roku III PK 14/15, LEX numer 1746425, uchwała Sądu Najwyższego z 7 października 2014 roku I PZP 3/14 opubl. OSNP 2015/4/47). W tym kontekście nie znajduje zastosowania uregulowanie zawarte w regulaminach wynagradzania u pozwanych pracodawców, gdzie wskazano, iż zapewnienie noclegu w pojeździe wyposażonym w kabinę w miejsce do spania, skutkuje prawem do niewypłacenia ryczałtu z tytułu noclegu. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji, że powodowie nigdy nie zostali zapoznani z obowiązującymi u pozwanych regulaminami wynagradzania. Podpisali co prawda oświadczenia o zapoznaniu się z treścią aktów wewnętrznie

obowiązujących, jednakże z zeznań powodów i zgłoszonych przez nich świadków wynikało, że regulaminy te faktycznie nie zostały im podane do wiadomości.

Wobec ustalenia, że powodowie nie mieli zapewnionego bezpłatnego noclegu, nie doszło do naruszenia wskazanych w apelacji przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r., jak również rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. W konsekwencji Sąd Okręgowy prawidłowo, w oparciu o wskazane przepisy uznał, że powodom przysługują należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi za okresy wymienione w wyroku.

Sąd Apelacyjny powołał się również na bezzasadność zarzutu apelacji odnośnie naruszenia § 13 ust. 4 w/w rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. oraz § 5 ust. 1 w/w rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. Zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. do rozliczenia kosztów podróży pracownik załącza dokumenty (rachunki) potwierdzające poszczególne wydatki, nie dotyczy to jednakże diet i wydatków objętych ryczałtami. Podobną regulację zawiera § 5 ust. 2 rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r. W tych warunkach Sąd pierwszej instancji słusznie przyjął, iż świadczenia delegacyjne powodów stawały się wymagalne w terminie płatności wynagrodzenia określonym w regulaminie wynagradzania.

W dniu 6 lutego 2017 roku pozwany (...) M. I.

S. I. SJ w S. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 czerwca 2016 roku wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w kwocie 44 239,52 zł z odsetkami ustawowymi od dnia zapłaty 27 czerwca 2016 roku oraz zasądzenie od H. K. kwoty 34428,52 zł z odsetkami w kwocie 9877,72 zł tytułem zwrotu świadczenia wyegzekwowanego na podstawie zaskarżonego orzeczenia. Ponadto domagał się zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Jako podstawę skargi skarżący wskazywał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. stwierdzający niekonstytucyjność stosowania do kierowców zawodowych wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym regulacji art. 21 a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w zw. z art. 775 § 2, 3 i 5 k.p. w zw. z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz zastępującym go § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (odnośnie podróży służbowych odbywanych od dnia 1 marca 2013 r.) w zakresie, w jakim przyznaje kierowcy zatrudnieni mu w transporcie międzynarodowym zwrot kosztów za nocleg podczas zagranicznej podróży służbowej w wysokości stwierdzonej rachunkiem lub ryczałt w wysokości 25% limitu określonego w rozporządzeniu. W związku z powyższym w ocenie skarżącego zasądzone roszczenie w części dotyczącej ryczałtu za noclegi jest pozbawione podstaw i podlega w trybie wznowienia uchyleniu, a spełnione przez Spółkę świadczenie podlega zwrotowi w części dotyczącej ryczałtu za noclegi.

W odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania powód H. K. wniósł o oddalenie wszystkich wniosków zawartych w skardze zaznaczając, że nie zaszyły jakiegokolwiek przesłanki uzasadniającej zmianę prawomocnego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 czerwca 2016 r. Domagał się również zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania wznowieniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Skarga oparta została na ustawowej podstawie wznowienia.

W świetle art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Termin na wniesienie skargi wynosi wówczas trzy miesiące od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Termin ten został zachowany przez skarżącego. W rozstrzyganej sprawie

wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt III APa 5/16, wydany został w oparciu o przepisy, których niezgodność z Konstytucją orzeczono wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. K 11/15.

W punkcie I tego wyroku Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 1155, ze zm.) w zw. z art. 775 § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 1666, ze zm.) w zw. z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz.167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W punkcie II wyroku orzeczono zaś, że art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. powołanej w punkcie 1 w zw. z art. 775 § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. powołanej w punkcie 1 w zw. z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 r., Nr 236, poz.1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał stwierdził, że wadliwa legislacyjnie konstrukcja zakwestionowanych przepisów, opierająca się na odesłaniu kaskadowym, spowodowała niejasność i nieprecyzyjność wywodzonych z nich treści normatywnych. Ponadto doprowadziła do nieadekwatności norm uregulowanych w tych przepisach do materii, w jakiej znajdują zastosowanie oraz nadmiernej swobody organów stosujących prawo przy ustalaniu ich zakresu normowania. Wielokrotne odesłanie w obrębie kilku aktów prawnych utrudniło w znacznym stopniu skonstruowanie na jego podstawie jednoznacznej normy prawnej oraz wywołało stan nieprzewidywalności skutków prawnych działań podjętych przez adresatów na podstawie kwestionowanych przepisów.

Trybunał zwrócił również uwagę, że ustawodawca decydując się na odrębne od ogólnych zasad kodeksowych uregulowanie kwestii pokrycia kosztów, które kierowca wykonujący przewozy w transporcie ponosi z tytułu wykonywania swych obowiązków służbowych (noclegi, posiłki i inne niezbędne wydatki), powinien uwzględnić z jednej strony słuszną potrzeby pracownika, ale także prawnie chronione interesy pracodawców branży transportowej. Powinien zatem mieć na uwadze specyfikę tego rodzaju pracy oraz warunki, w jakich jest ona wykonywana, w szczególności pod kątem bezpieczeństwa pracy, ochrony zdrowia kierowców a także bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny nie przesądził (uznając, że nie leży to w jego kompetencji), czy odpoczynek w kabinie samochodowej jest adekwatnym, czy też nieadekwatnym sposobem regenerowania sił przez kierowców. Podkreślił, że ta kwestia wymaga odpowiednich analiz z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w zawodzie kierowcy i podjęcia opartej na nich interwencji ustawodawcy. Ustawodawca powinien dokonać szczegółowej oceny warunków pracy kierowców w transporcie międzynarodowym i związanych z nimi niebezpieczeństw i adekwatnie do tej oceny uregulować obowiązki pracodawcy i pracowników.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pomimo wejścia w życie wskazanego wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego brak jest jednak podstaw do zmiany zaskarżonego niniejszą skargą wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 czerwca 2016 r., a w konsekwencji oddalenia powództwa o ryczałty za noclegi wniesionego przez powoda H. K..

W ocenie Sądu Apelacyjnego roszczenia te znajdują bowiem podstawę prawną w oparciu o art. 77 k.p. w zw. z art. 5 k.p. (art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców) w zw. art. 322 k.p.c.

Po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do kwestii pokrywania przez pracodawców kosztów noclegów kierowców zatrudnionych w transporcie międzynarodowym nie było jednolite w szczególności w zakresie wysokości świadczeń należnych kierowcom oraz możliwości ustalania wysokości tych świadczeń w zakładowych przepisach prawa pracy na poziomie niższym niż przewidziany przewidzianych w aktach wykonawczych.

W związku z zaistniałymi wątpliwościami w sprawie sygn. akt III PZP 2/17, Sąd Najwyższy podjął w dniu 26 października 2017 r. uchwałę w składzie 7 sędziów, w której stwierdził, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167), LEX numer 1681908. W uzasadnieniu tejże uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że pozbawienie mocy prawnej art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców przewartościowało sytuację prawną, nie jest jednak równoznaczne ze stwierdzeniem, że kierowcom transportu międzynarodowego (mającym status pracownika) nie przysługują należności z tytułu podróży służbowej. W ocenie Sądu Najwyższego po wyroku Trybunału Konstytucyjnego do pracowników - kierowców w transporcie międzynarodowym znajdują zastosowanie reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 77 k.p. Zastosowanie tego przepisu wynika z art. 5 k.p. i jego odpowiednika, czyli art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców.

W myśl art. 77⁵ § 3 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u pracodawcy „prywatnego” określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w tej uchwale sąd powszechny ma przy tym prawo, a wręcz obowiązek, dokonywać sprawdzenia, czy ustanowiony ryczałt orientacyjnie spełnia pokładane w nim oczekiwania. Chodzi o to, aby zachować adekwatną relację między realnymi kosztami noclegu pracownika, a swoistym uśrednieniem, jakie niesie ze sobą struktura ryczałtu. Celem tej weryfikacji jest zakwestionowanie sytuacji skrajnych, nieliczących z regułą ponoszenia kosztów noclegu w podróży służbowej przez zatrudniającego. Zastrzec przy tym należy, że oceny tej nie można odnosić do realnych kosztów ponoszonych przez danego pracownika. Punktem wyjścia jest bowiem wartość hipotetycznego noclegu w warunkach hotelowych. Sąd zaznaczył, że to na pracodawcy spoczywa powinność zabezpieczenia odpowiednich warunków noclegowych w podróży służbowej. Obowiązek ten może zostać zrealizowany w dwojaki sposób. Po pierwsze, przez zorganizowanie warunków umożliwiających odpoczynek, po drugie, przez ustanowienie ryczałtu w wysokości dającej możliwość zrealizowania tej potrzeby we własnym zakresie. Podstawę prawną przedstawionego schematu decyzyjnego można zaś wyprowadzić z całokształtu regulacji prawnej. W polskim systemie prawnym pracownik nie partycypuje w ponoszeniu kosztów pracy. Skoro zatrudniony jest wysyłany w podróż służbową wiążącą się z koniecznością wielokrotnego nocowania, to koszty powstałe z tego tytułu obciążają pracodawcę. Zależność ta została uwzględniona w kolejnych rozporządzeniach wykonawczych. Jednocześnie sąd ma prawo (obowiązek) szacunkowo badać, czy przyjęty pułap ryczałtu daje kierowcy realną możliwość zaspokojenia potrzeb noclegowych w godnych i regenerujących warunkach. W razie stwierdzenia, że wyznacznik ten nie został zrealizowany, należy rozważyć, czy pracownik nabywa prawo do zapłaty. Przy ustalaniu należnej kwoty trzeba uwzględnić indywidualne okoliczności sprawy, a gdy ściśle ustalenie wysokości żądania nie jest możliwe lub nader utrudnione, sąd ma prawo skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 322 k.p.c. (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., LEX nr 2379708).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego pomimo uznania za niezgodne z Konstytucją niektórych przepisów ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. i przepisów wyżej powołanych rozporządzeń wykonawczych, powód jako kierowca zatrudniony w transporcie międzynarodowym nie został pozbawiony prawa do noclegu umożliwiającego regenerację sił w godnych warunkach. Warunki takie z reguły nie są zapewnione poprzez udostępnienie miejsca do spania w kabinie pojazdu, który jest przez nich prowadzony. W ocenie Sądu Apelacyjnego wysokość należności z tytułu noclegów ustalona w toku postępowania pierwszoinstancyjnego i zaakceptowana w postępowaniu apelacyjnym dawała kierowcom możliwość zaspokojenia potrzeb noclegowych w warunkach godnych i pozwalających na regenerację. Wyliczona przez biegłą z zakresu rachunkowości kwota odnosiła się do stawek

obowiązujących w sferze budżetowej, i brak jest podstaw do stwierdzenia, że były one zawyżone. Nie mogą być również uznane za nadmierne z punktu widzenia interesu pracodawcy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powołany w skardze o wznowienie wyrok Trybunału Konstytucyjnego ostatecznie nie spowodował zatem konieczności weryfikacji zaskarżonego orzeczenia Sądu drugiej instancji. Roszczenia powodów o zasądzenie kosztów noclegu były bowiem uzasadnione również w świetle art. 77 k.p. w zw. z art. 5 k.p. (art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców) oraz w zw. art. 322 k.p.c.

Wobec takiego rozstrzygnięcia niezasadny był także wniosek skarżącego o zwrot przez H. K. świadczeń spełnionych przez pozwanego w trybie art. 415 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 412 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

Rozstrzygnięcia w przedmiocie zwrotu kosztów niniejszego procesu uzasadnia treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. § 2 pkt 4 i § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).